

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
BRAŞOV, PIAŢA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir petiu 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Glasul lui Lukács.

Glasul lui Lukács a răsunat în parlament la doua oară, decând acest vechiu politician a fost numit premier al Ungariei. După ce întâiu şi-a dezvoltat programul de guvernament, alaltăieri Lukács a ținut să răspundă vorbirilor şi reflexiunilor, ce s'au făcut de câteva zile în cameră, în discuția asupra discursului său de program. Şi a răspuns. Ziarele mameluce se află foarte mulțumite cu răspunsul lui. Lukács — zic ele — nu este orator de frază, ca alții, el expune lucrurile sec și rece, dar real, și convinge pe ascultători prin puterea argumentelor sale.

Intru câțva au dreptate aceste glasuri slugarnice, căci atât discursul de program al lui Lukács, cât și răspunsul de alaltăieri ne-a convins despre un lucru real: că sistemul de guvernament rămâne același și că programul de muncă al cabinetului Lukács este identic cu cel al cabinetului Khuen-Hedervary. Până și formele de manifestare esterioră ale lui Lukács și Khuen samănă ca ou cu ou. Ca și Khuen, aceleas promisiuni le face cu mâna largă și Lukács, și planurile ce le are — sau poate nu le are — le știe prezenta învăluite în cuvinte dulcoge și ademenitoare — ca pe un timp oarecare să năucească lumea și să liniștească de-oamdată marile masse de naivi.

Despre aceasta ni s'a dat din nou prilej a ne convinge din cele ce le-a declarat Lukács în răspunsul său de alaltăieri, dar cu deosebire în două mari chestii dela cari atârna viitorul Ungariei: chestia reformei electorale și chestia de naționalitate.

Dar să vedem mai de aproape ce a spus Lukács.

Răspunzând lui Apponyi, Lukács arată mai întâiu, că motivul retragerii lui Khuen a fost convingerea, că dânsul, Khuen, stă în calea descurcării și clarificării situației politice. De aci și-a tras consecvențele și și-a dat demisia.

După aceasta descoperire de foarte puțină importanță, Khuen trece la alte trei chestiuni de însemnătate pentru patrioții oligarhi-feudali, cari gândesc că o țară să poate ferici cu teorii de grandomanie și cu pedanterii de drept public. Chestiunile sunt: rezoluția cu rezerviștii, chestiunea croată și amestecul austriac. În răspunsul acestora, fără să spuie ceva nou, Lukács a luat un avânt gradat. Preste rezoluție trece ușor, cu oarecare timiditate. Accentuează că chestiunea nu e actuală și crede, că nu este potrivit să se mai discute asupra ei. Cortina se lasă, șovinismul trebuie să tacă, iar în sus, la Viena, atitudinea lui Lukács produce o impresie bună.

În chestia croată Lukács își ia mai mult curaj. Nu discută în merit, căci părerea și-a spus-o de alte ori, dar la dorința lui Apponyi declară, că în privința suspendării constituției din Croația va face raport camerei, care va forma apoi obiect de discuție.

În fine Lukács a sosit la „slager,“ la „amestecul“ factorilor politici austriaci în afacerile interne ale Ungariei. E vorba, cum să știe, de discursul contelui Stürgkh în parlamentul austriac și de criticile din delegațiunii în legătură cu Croația. Aceste au atins mult orgoliul șovinist și Lukács s'a folosit cu istețime de ele, ca să deștepte simpatii și în șirurile opoziției. De aceea îl vedem pe Lukács, că aci devine strajnic și ridică un protest solemn contra amestecului străin. Efectul n-a întârziat. Camera întreagă aprobă și aplaudează procedeele lui Lukács. N'avam deci să ne mirăm, dacă după acest „triumf,“ Lukács își ia libertatea a bagateli-za cele mai importante și vitale chestiuni, pe cari le-am semnalat mai sus.

Acesta este obiceiul politiceii militante a oligarhilor noștri, a captiva massele cu fraze sfărăitoare, a le lua vederea și apoi a trece ușor și de grabă preste lucruri capitale, dacă așa cer interesele de guvernament.

În chestia votului universal Lukács n-a spus nimic nou. A îndrugat câteva fraze, cari le-am mai auzit și în fine și-a exprimat credința, că să va ajunge la o soluțiune favorabilă.

Tot asemenea a procedat și în chestia de naționalitate. Aci trebuie să constatăm, că meritul, de-a fi sulevată iarăș în cameră chestiunea română, este a d-lui Dr. T. Mihali, care a pus-o pe tapet prin discursul său rostit în numele partidului nostru național. Acest discurs a provocat răspunsul lui Lukács, dar care nu a adus nici o clarificare, nici un element sau direcție nouă în rezolvirea chestiunii.

Și în acest punct, dar cu deosebire în acesta, Lukács pășeste cu vrednicie pe urmele antecesozilor săi. A zis ceva, ca să zică, dar neprecis și vag. Cel mult atăta s'ar putea concluda, că Lukács, ca și antecesozii săi, au un cerc de vedere foarte restrins în privința aceasta și caută rezolvirea chestiei de naționalitate prin „dispoziții mărunte,“ prin semimijloace, fără a avea concepte largi, moderne, singurele pe baza cărora se poate face o soluție echitabilă și trainică a chestiei.

Lukács declară, că nu voiește să se ocupe acum mai amănunțit cu chestia, deoarece „aceasta chestiune grea, complicată, nu se poate rezolvi nici cu regulile generale, nici cu devize generale. Rezolvirea ei recere multe dispoziții detaiate și mărunte și principalul e, că trebuie să ne silim a afla mijlocul, prin care să facem pe cetățenii noștri nemaghiari a se alipi tot mai tare de aceasta patrie.“

Din aceste vederi și mărturisiri ale lui Lukács ne putem convinge, că primministrul actual al Ungariei nu are nici un program pentru naționalități.

Cel mult crede, că rezolvirea chestiei de naționalități să poate face prin sentimentul de alipire la patrie, iar acesta se poate desvolta prin „dispoziții mărunte,“ d. e. prin împărțirea de slujbe, onoruri

și câte ceva sunător din vistieria statului. În sensul acesta un Mangra, un Șeghescu sunt patrioți cu „alipire la patrie.“

Doar cu atăta înțelepciune ne-am ales din expunerile cele mai noue ale lui Lukács.

— sm. —

Ministrul apărării Hazay a fost primit alaltăieri în audiență de Maj. Sa. În același zi ministrul Hazay a avut convorbiri mai lungi cu miniștrii Stürgkh și Georgi în chestii militare.

Externe. Despre luptele, cari au avut loc pe insula Rodos sosesc știri contradictorie. O depeșă a guvernoului insulei, adresată ministrului de interne al Turciei, aduce știrea surprinzătoare că Turcii au prins o mie soldați italieni iar restul trupelor italiene debarcate s'a refintors pe vapoare. Agenția Stefani dealtăparte cvalifică pretinsa victorie a Turcilor drept o născocire și adaugă că Italiani au făcut prizonieri pe valul din Rodos împreună cu doi secretari ai săi.

— Din cercuri bine informate vienezse se anunță următoarele:

Din faptul că, afară de ambasadorul Germaniei, Baronul Marshall, și ambasadorul Austro-Ungariei, Marcolizio Palavicini, au părăsit Constantinopole pentru scurt timp, s'au tras concluziuni neintemeiate despre pretinse schimbări radicale în politica puterilor din centrul Europei față de conflicul italo-turc. După informațiunile culuse, aceste presupuneri sunt absolut neintemeiate. Marchizul Pallavicini a plecat din Constantinopole spre a regula niște afaceri de familie. Nu e nici de cum vorba de vre-o schimbare în politica puterilor centrale față de chestia Tripolitaniiei.

— Președintele camerei bulgare Danov, care se află actualmente în misiune la Petersburg, a predat Țarului Rusiei o scrisoare a regelui Bulgariei, prin care Țarul este invitat să participe în persoana la festivitățile jubileului de 25 ani de domnie a regelui Bulgariei, pentru a dovedi și în modul acesta iubirea Rusiei față de Bulgaria liberată.

— Consiliul de miniștri turc a decis expulzarea tuturor Italianilor din vilastul Smyrna.

Discursul dep. Dr. T. Mihali

rostit în ședința camerei ungare din 7 Aprilie.

Onorată cameră!

Permiteți-mi ca din prilejul prezențării noului guvern să schițez pe scurt în numele partidului naționalist punctul său de vedere.

E fapt netăgăduit, că guvernul actual a luat asupra sa o misiune foarte grea și importantă, urmărind scopul să scoată țara din situația incurată de astăzi. De altă parte e incontestabil, că actuala situație politică e cauzată de guvernul precedent. După cerințele logice ar trebui să presupunem, că dacă guvernul nou vrea să îndrepte greșelile făcute de cel precedent, să restabilească mersul normal al vieții parlamentare, atunci se desbracă de politica fostului guvern și își stabilește noi puncte de vedere. Chiar și un consiliu de medici, constatând că un anumit tratament agravează boala pacientului, își va schimba metoda întrebunțată.

Așa stăm și cu parlamentul actual. A spus și ministrul-președinte în vorbirea sa de program, că legea actuală de vot e de 64 de ani în vigoare.

Sistemul actual de guvernament, adecă sistemul fostului guvern profesează de o jumătate de secol, acea politică de struț, care nu vrea niciodată să desvâlzească starea faptică și totdeauna caută pretexte să abată atenția opiniei publice asupra altor aparițiuni și probleme, ca să-și poată clasele privilegiate promova interesele. Astăzi, când e vorba să se schimbe sistemul în direcție modernă, guvernul se teme, că va crea o situație nesigură. Închide porțile parlamentului dinaintea elementelor noi, căci cu forțe noi ar putea restabili mersul normal al vieții parlamentare.

Probleme economice.

Ocupându-se ministrul președinte în vorbirea sa de program îndeosebi cu probleme economice recunoșe, că a ridicat multe planuri bune, pe cari doarește să le realizeze pe terenul industriei, al comerțului și agriculturii. Căci într'adevăr a sosit momentul suprem ca guvernul și parlamentul eliminând, într'u cât se poate, discuțiile de drept public să se ocupe cu rezolvirea chestiunilor economice, pentru că rezolvirea

Insemnări

(din revistele noastre).

În N-rul 26 al revistei „Flacăra“ Cronicarul Dâmboviței face un întunecat tablou al sanatoriului Olchovski din București, unde și-a dat Petru Liciu sfârșitul. Pentru ca tabloul să fie complet Cronicarul încheie cu un extras dintr'o descriere pe care i-o face sanatoriului d-l Caton Theodorian, care încă a petrecut câțva timp în el:

„Și minunat o mai brodisem în sanatoriul ăsta — spune C. Theodorian în schița Boianului dela Nr. 3 din volumul „La masa călătorului,“ — între oficioși, sinucigași, scarlatinoși, nebuni și sifilitici. Pe toată noaptea scârțâia scripetul ascensorului coborând în pivniță pe cei ușurați de viață, iar ziua, printre șgărcituri și oase, hărăia ferestrele chirurgilor ce tăiau în odaia vecină, pregătind o hrană proaspătă ascensorului flămând și ciocilor ce pândeau pe sub porți.“

În baza acestor comunicări — cari evident nu aparțin nici-decum domeniului fantaziei — ne vine să credem, că bietul Liciu și-a căutat moartea cu voia sau a fost împins, târât în sana-

toriul Olchovski de glasul unui destin nenorocit, care ținea să-i stingă făclia vieții în culmea talentului și-a tinereții sale.

Pivnițele acestui sanator, — în care accesoriiu coboară fără hodie cadavrele morților, cari poartă floareașele urme ale ferestrelor chirurgilor, își face impresia ca și cum acest sanatoriu ar fi o zidire de groază aruncată de valurile incușiției în strălucitoarea lume a civilizației de azi.

S'a scris mult de contesa de Noailles. E o scriitoare pariziană, care se zice, coboară din neamul Brancovenilor. Invitată să publice și ea ceva în revista „Les Annales“ — al cărui număr avea să fie închinat exclusiv cititorilor români, — D-na de Noailles a publicat în această revistă o scrisoare, prin care declară, că nu e româncă și că nu cunoaște țara românească, după cum nu cunoaște gustul vinului Mariani.

Această declarație a umplut de revoltă pe mulți dintre oamenii noștri. Revolta poate fi îndreptățită și poate fi prea grăbită. Sunt atăția ciocoiși doară, cari neagă că ar fi români, ba ponegresc pe toate drumurile numele de român și sunt iară prea mulți, de cari regretăm, că se numesc români. Aven-

turile și scandalele, pe cari le face această n'au nimic comun cu sufletul blâjin și plin de melancolie al Românilui și totuși ei se mărturisesc aderenți ai acestei vite de om, iar noi trebuie să înecăm în noi acuzele, pe cari ni-le aduc toți superficialii.

Că d-na de Noailles și-a negat originea românească și-a susținut, că neamul ei coboară din mocirla Fanarului, n'are de loc să ne nedumirească; dimpotrivă chestiunea ni-se pare pe deplin lămurită. Un venetic din Fanar va păstra etern timbrul rasei sale setoase de a suga sânge de om. Și noi prin firea noastră nu putem lega trăție cu astfel de lipitori.

Drept echou însă la gustul vinului Mariani, „Flacăra“ face următoarele reflexii:

„Dar oare poate să afirme d-na contesă de Noailles, că nu cunoaște gustul țării românești? Cred că nu. Țara românească are gust de mâncare delicioasă, de șampanie, de trai bun și de îndestulare. Cred, că de câteori d-na contesă de Noailles a băut un pahar de vin generos sau a oferit o masă bogată, a putut să simtă puțin gustul țării noastre, unde sunt atâtea moșii, cari produc milioane proprietarilor înstrănați.“

Dar țara românească are pentru

mulți, pentru foarte mulți, pentru cei mai mulți și gust de pelagră, de foame continuă, de mămăligă mucigăită. Parțea aceasta a țării românești cred, că n'o cunoaște d-na contesă de Noailles, — și această parte îmi îngădui să i-o fac cunoscută.

D-nă contesă țara românească este un pământ blagoslovit de D-zeu, unde oamenii, cari n'o cunosc au moșii întinse, ce produc milioane, și unde oamenii, cari o cunosc, cari o muncesc, cari o apără cu sângele lor la nevoie și-i stropesc brazdele cu sudoarea lor în timp de secetă, nu știu gustul pânii proaspete, după cum nu știți d-voastră pe-al vinului Mariani... Vă rog, ca atunci când cineva v'ar mai întreba despre țara românească să le spuneți măcar atata: Este o țară, care rodește pentru streinii, cari se laudă cu originea lor neromânească la Paris, dar care e steapă pentru Români buni ce mor de foame pe brazda cu vrednicie muncită.“

**

În „Noua Revistă română“ te cercerește interesantul studiu: „Psihologia beției“ Autorul acestui studiu flosează în trăsături vii efectul alcoolului asupra produselor artistice și face constatarea, că alcoolul în foarte multe cazuri e frate cu artistul și în deosebi cu literatul.

Voi culege câte-va eserpte din acest studiu interesant.

«Se știe, că Maupassant a abuzat mult de excitanți artificiali ai gândirii. Doctorul de Fleury discutând cu Maupassant, înaintea plecării acestuia spre Cannes, de unde mai târziu s'a întors într'o stare de piâns, despre psihologia romanului său Pierre et Jean, despre minunata luciditate în zugrăvirea geloziei, acesta i-a răspuns: «Cartea aceasta, pe care d-ta o găsești cuminte și care cred și eu că dă nota justă, am scris-o rând cu rând înubându-mă cu eter; am găsit în această d'ogve o luciditate superioară, dar care mi-a făcut și mult rău.»

Pe Paul Verlaine, iată cum îl descrie Max Nordau:

«Vedem un degenerat înflorător, cu craniul asimetric, cu față mongoloidă, un vagabond impulsiv și un bețiv care a fost condamnat la pușcărie pentru o rătăcire erotică, un visător emotiv, un mistic cu reprezentațiuni de Dumnezeu și Sfinți...»

»Diderot (citat de Lombroso) scrie: Ah! cât de aproape se ating geniul și nebunia. Acei, pe cari Cerul i-a însemnat în bine sau în rău, sunt suptși mai mult sau mai puțin acestor simptome, ei le au mai mult sau mai

norocoasă a acestor probleme ridică bunăstarea și autoritatea cetățenilor. (Mișcare. Preș. sună). Nu pot însă să consimt în multe privințe cu programul premierului. El cură, știut, că toate ramurile economice trebuie cultivate și nu e de ajuns, ca interesele comerțului mare și al marilor proprietari să le aibă în vedere guvernul, ci e dator să se ocupe și de soarta proprietăților mici din țară, cari trăiesc în agricultură. Dacă vom arunca o privire asupra trecutului, vom face constatarea tristă, că guvernele de până acum aproape de loc nu s'au interesat de interesele legitime ale acestei clase...

Hantos Elemér: Proprietarii mici sunt foarte bine situați!

Teodor Mihali: Poștește și schimbă cu ei Guvernele de până acum nici măcar atât nu au făcut pentru proprietarii mici, ca prin ordinațiuni ministeriale să fi îndrumat organele administrative să fie mai indulgente, mai omenești la pedepsirea transgresiunilor.

Beothy Fál: Organele judecătorești nu pot fi îndrumate prin ordinațiuni.

Administrație dușmănoasă

Teodor Mihali: Procedul funcționarilor administrativi își are explicarea în mentalitatea celor din centru. Funcționarii administrativi până în timpul de față și astăzi se poartă astfel cu poporul, încât acest popor vede în funcționarii administrativi adevărații dușmani. Începând cu notarul, toți funcționarii administrativi numai atunci merg prin comune, când au să încaseze bani, amende pentru delicta măruntă, (mișcare, președ. sună). Vorbesc din experiență, doar și eu am eșit, din pătră această și imi trăiesc zilele între ei.

Și durere, simțul social al funcționarilor administrativi nu s'a dezvoltat încă intr'atât, încât să considere pe țărani dela țară, care se țin de proprietarii mici, de om cu egale drepturi ca și oricare domn. Pornind din această concepție, funcționarii administrativi sunt pe toate terenele în toate pozițiile lor aroganți, desprețuitori, nelămuritori, așa încât îndrăznesc a spune, că poporul dela țară nu vede astăzi în ei aparătorii, ci pe dușmanii lui. (Mișcare și sgomot în dreapta). Și care e cauza, că această clasă e cu totul neglijată. Aceea, că în 1848 a scăpat această clasă de sub jug, de fapt însă, de atunci guvernele nu s'au mai îngrijit ca ea să mai ajungă la drepturi politice.

Sărvări: 40% nu au vot!

Președintele (sună): cer liniște!

Teodor Mihali: Dispozițiile făcute au echis poporul dela țară dela exercitarea drepturilor sale politice.

Așa s'a întâmplat, că cu interesele acestei clase nu s'a ocupat nimeni nici în cameră, nici în adunările comitatense, nici în adunările comunale. Că aceasta e adevărat, o adevărește acel fapt, că țărani săraci, cari aparțin acestei clase, au început să emigreze în mase, ceea ce înseamnă o pierdere mare pentru țară. (Sgomot și vociferări în dreapta).

Ar fi datoria guvernului să se îngrijească, ca viața economică să fie astfel, ca acei bani, cari li câștigă emigranții în țări străine, cel puțin în parte să-i poată și acasă agonisi, pentru că în acel caz emigranții se va convinge de adevărul cuprins în cuvintele «ubi bene ibi patria».

Pe acest popor, care ține atât de mult la pământul lui, trebuie să-l ținem alături, pentru că această pătură socială e izvorul nesecat de viață pentru locuitorii orașelor, deoarece această clasă

puțin des, mai mult sau mai puțin violentă. Sunt închiși și puși în lanțuri, sau li-se ridică stătuile!

... Din toate ființele, cari populează planeta noastră, numai omul întrebuințează alcoolul, pentru că numai el simte nevoia uitării sau a escitățunii intelectuale și alcoolul i-le acordă cu destulă dărnicie, odată cu fericirea de o clipită...

»Revista politică și literară« dela Blaj se prezintă în mod satisfăcător — și mai ales partea literară-socială.

Întrul din următoarele număruri, va apărea de două ori la lună. Noi sântem veseli de acest anunț, deși faptul că până acum această revistă a apărut în intervale prea obositor de lungi — ne strică încălta efectul bucuriei.

»Albina« e cea mai bună și mai instructivă revistă pentru școlari și în același timp și pentru țărani. Uimitor de eficientă pe un cuprins destul de vast cuprinde tot ce-i trebuie unui școlar pentru a găsi cheia cu care să descurie poarta unui viitor mai bun.

Alfa.

dă energie nouă elementelor culturale dela oraș.

În statele apusene se dă o deosebită importanță acestei clase și eu încă o țin din punctul de vedere al intereselor generale cea mai importantă. Știm, că mai cu seamă în Germania s-au înființat societăți, că guvernul și societatea lucrează împreună într-acolo, ca să ridice interesele materiale și culturale ale acestei clase.

Dacă aruncăm o privire la noi, nici nu observăm această stare de lucruri, pentru că suntem obișnuiți cu ea.

Dacă vine însă un străin între noi și vede capitala și orașele înfloritoare din provincie, iar după aceea merge la țară, sigur observă deosebirea enormă între oraș și sat. Trebuie să mărturisim, că guvernele au promovat în măsură mare interesele orașelor, și bine au făcut. Eu nu le acuz pentru aceasta, dar cu același drept, pretind dela guvern să se îngrijească și de poporul dela țară, pentru că acesta e cetățean și poate are mai mult drept să fie sprijinit și dacă guvernul se îngrijește nu numai de interesele economice, igienice ale orașelor, ci și de cerințele luxului, atunci să se îngrijească mai cu seamă și de starea sanitară a țăraniului. (Mișcare la mijloc).

Președintele sună: Cer liniște!

Reforma electorală.

M.: Sunt împrejurări deosebite, cari au împiedecat dezvoltarea în cultură a proprietarilor mici și a muncitorilor de câmp. O astfel de împrejurare e faptul, că mai cu seamă în ținuturile muntoase casele săracilor sunt așa de împrăștiate, încât școala e la o distanță de 5 ba chiar 10 chil. de ele. Pe lângă aceasta ocupația economilor e așa, că chiar și dacă învață a ceti și scrie, mai târziu când ia coarnele plugului în mână nu mai are ocazie să se ocupe cu scrișul și cetitul, nu are cărți și astfel e foarte natural, că uită repede ce a învățat.

Accentuez ca deosebire faptul, că nu din gresala sa proprie a ajuns această clasă la așa stare, încât pe baza datelor din 1910 s-a constatat, că cel puțin jumătate din pătura țărănească, care constă din 1 milion și 370 mii de susținători de familie, nu știe scrie și ceti. E incontestabil, că dintre problemele politice, cari sunt la ordinea zilei, cea mai însemnată e a votului universal, egal și secret. Partidul național și-a expus punctul de vedere amănunțit în această chestie în repezite rânduri aici în cameră.

Nu vreau să mai repet acum, constat însă, că partidul național român stă pe baza votului universal, egal și secret. Această chestiune s-a discutat așa de mult în timpul din urmă, încât majoritatea absolută a locuitorilor așteaptă să se rezolve, să se aducă noua lege electorală. Și eu mă mir, de ce guvernelor dela putere și partidelor politice li-e groază să rezolve această chestiune. Pentru că, dacă nu li-ar fi groază, ar fi adus până acum această lege, doar e lucru cunoscut, că opinia țării așteaptă cu nerăbdare legiferarea votului universal, egal, secret și după comune. (Contraziceri în dreapta).

De acord cu această opinie s-a declarat și Majestatea Sa, în 22 Maiu 1906, când în mesajul de tron spune următoarele: (citează) »Din punctul de vedere al dezvoltării constituționale conform cerințelor timpului, va fi cea mai însemnată chemare a noului guvern, ca prin extinderea drepturilor politice asupra tuturor păturilor societății, națiunea întreagă să câștige posibilitatea de a lua parte la viața politică. Va să zică, vot universal, pentru că vorbește despre întreaga națiune.

Am ținut de foarte necesar să mă ocup de această întrebare cu atât mai mult, că se apropie timpul când va trebui pusă pe baze moderne și atunci camera trebuie să fie în curat cu aceea, că în ce direcție să aducă această lege, ca să nu escludă pe acest popor folositor, merituos dela exercitarea dreptului de alegători, prin atari dispozițiuni, cari ar fi păgubitoare intereselor poporului dela țară, care nu a avut parte de educație politică, ceea ce nu e vina lui, ci a guvernelor. (Așa e — în mijloc).

Pentru a ajunge la acest rezultat, va avea să pregătească noul guvern proiectele referitoare la exercitarea ulterioară a votului universal, satisfăcând atât cerințelor ideilor democratice ale timpului cât și caracterului național al «statului maghiar». (Escclamări în dreapta: Aceasta e! Caracter național!)

Dr. T. Mihali: Dacă vorbim din punct de vedere modern despre votul universal, acesta nu suferă nici o restrângere, nici un corectiv.

Fiecare cetățean are aceleași îndatoriri față de stat, deci fiecare trebuie să aibă aceleași drepturi și eu trag la îndoială, că cei mai instruiți, sau clasele istorice, ar fi cetățeni uai buni, decât țărani, care nu se pricepe la scamatorie politică, dar care tot așa își apără țara în timp de pericol. De aceea nu înțeleg, pentru ce li-e frică,

de nu vreau să împărtășesc pe toți cetățenii cu drept de vot, ca toți să fie reprezentați aici în parlament. Pentru că doar și proprietarul mic plătește dare destulă și este apărător al țării. Dacă însă domnia condiționează de cunoașterea scrisului și cetitului dreptul de vot...

Horvát Gy.: De cunoașterea scrisului în limba maghiară.

Dr. T. Mihali: ...atunci cel puțin 50% din clasa proprietarilor mici, fără deosebire de naționalitate, rămâne fără drept de vot, pentru că, deși datele statistice arată, că la maghiari e mai mare numărul acelor, cari știu scrie și ceti, acest număr e numai intr'atât mai mare, întrucât numără aici și locuitorii orașului. Dacă ar face însă statistică deosebită despre țărani maghiari, cari trăiesc pe pustă și în sate, atunci ar fi aceasta foarte egală custatistica naționalităților.

On. Camera! În ceea ce privește această chestiune importantă, partidul meu a luat o ținută — și pentru aceea nu vreau să intru în detalii, țin să declar, că acest partid va rămânea și pe mai departe pe baza votului universal, egal, secret și după comune și va lupta pentru aceste principii în cadrele constituției și cu arme constituționale. D-nul ministru președinte în vorbirea sa de program a spus, că leagă votul universal de două condiții, sau mai bine zis face două restricții. Prima, e să dăm intelectualilor prerogative.

Dacă e deci vorba de stabilirea unor restricții, apoi acest corectiv nu poate fi excepțional, cel mult se poate atrage luarea aminte a corpurilor legiuitoare, când vor înfăptui această lege, ca să considere situația excepțională în care se află clasa proprietarilor mici, cari se ocupă cu economia și clasa muncitorilor, ca nu cumva prin acest corectiv să fie restrânsă în exercitarea drepturilor sale această clasă fără vina sa. (Zgomot, preș. sună).

Unitatea statului.

În ceea ce privește afirmația a doua a ministrului președinte, ca să se mențină neștirbită unitatea națională a statului ungar, noi naționalitățile nu suntem în curat cu această noțiune, mai cu seamă nu suntem de aceeași părere cu ungurii. Noi așa înțelegem această chestie, că această țară e unitară de o mie de ani, cu toate că naționalitățile cari trăiesc într'ansa au existat vorbindu-și limba lor și păstrându-și cultura și individualitatea lor etnică ca masă. Și nu este nici un motiv, ca să suleveze cineva întrebarea, că trăind în această țară mai multe naționalități, ar fi periclitată unitatea statului ungar.

În timpul din urmă aderenții politice șovine, ori decăteori ținteau vre-un folos pentru clasele privilegiate, au găsit că e bine să agite gogorita naționalistă, prezentându-o ca pe-o primăjdie a unității de stat, a unității naționale ungurești. Istoria ne spune, că aceste «naționalități», în clipe de primăjdie pentru țară, au apărut fara împreună. (Contraziceri pe băncile din dreapta).

Contele Stefan László: În deosebi în Ardeal!

Dr. T. Mihali: Cred că la 1848 nu «naționalitățile» au chemat în țară inamicul străin și mai cred, că alipirea ce a arătat acest popor la 1848 regelui și împăratului nu poate fi considerată ca «păcat».

Geza Polónyi: Impăratului!

Dr. T. Mihali: Cu astfel de ocazii se îndălcărează patimile și din principina lor pierde însăși cauza (Mișcare). Cred să fi spus numai adevărul zicând, că «naționalitățile» au apărut fara umăr la umăr cu ungurii și au adus aceleaș jertfe.

Geza Polónyi: Pentru Impăratul!

Dr. T. Mihali: Onorată Camera! Dacă d-l ministru președinte întrebuințând expresia »în scopul asigurării unității statului maghiar« a înțeles necesitatea unor dispozițiuni speciale în legea electorală, îndreptate în deosebi împotriva »naționalităților«, — trebuie să protestăm în modul cel mai categoric, pentru că naționalitățile nu s'au făcut cu nimic vinovate nici în trecut și nici în prezent și nu pot fi despoilate de drepturile lor politice prin dispozițiuni speciale...

M. Martonffy: Aceasta n'o volesté nimenia! (Vii aprobări pe toate băncile: N'o volesté nimenia!)

Dr. T. Mihali: ...și nu se poate întări prin dispozițiuni speciale nici hegemonia ori unitatea rasei ungurești. În chipul acesta nu poate fi pusă într-o situație privilegiată. În întrecerea liberă, Ungurii sunt și așa cei mai tari, pentru că sunt mai departe în calea progresului decât »naționalitățile«.

Geza Polónyi: Dar națiunea descălcătoare și națiunea susținătoare de stat, e ceva de disconsiderat?

Dr. T. Mihali: Da, națiunea susținătoare de stat e o concepție mare și noi o recunoaștem, în senzul, firește, în care am recunoscut-o timp de un

mileniu. Dacă noi, diferitele »naționalități«, am putut să susținem țara asta timp de o mie de ani împotriva tuturor atacurilor, vom putea susține încă o mie de ani, — au trecut însă timpurile, când guvernele puteau să le răpească »naționalitățile« din țară drepturile, fie prin teroare ori prin privilegii, fie prin alte dispozițiuni legale. (Sgomotoase intreruperi: Nimenia nu volesté!)

Alexandru Erdélyi, senior: Nici prin minte nu-l trece nimănui!

Dr. T. Mihali: Chiar și în senzul legilor, naționalitățile formează împreună cu Ungurii statul ungar, iar ființa și unitatea acestui stat — dovedesc această în deajuns faptele — nu le-a contestat și nu le contestă nimenia. Dacă însă d-voastră căutați unitatea în unitatea de limbă, aceasta nu veți putea-o realiza nici-odată, pentru că conștiința națională a ajuns la un grad de dezvoltare atât de înalt la naționalități, încât de acum ea nu mai poate fi înăbușită.

Geza Polónyi: Nici nu volesté nimenia! Numai statul federativ nu ne trebuie!

T. Mihali: Soluțiile d-lui ministru președinte în chestiunea reformei electorale, pe noi deci nu pot să ne satisfacă.

(Sfârșitul în n-rul viitor).

La situație. Încercările de pace se fac acum în senzul noului proiect electoral, ce-l pregătește prim-ministrul Lukács. În privința proiectului Lukács a conferit de mai multe ori cu secretarul de stat dela Interne, Némethy Károly. Lukács va începe tratativele probabil mâine, pe baza noului proiect Cum va fi acesta, nu se știe. E probabil însă, că ideia curială va fi abandonată.

În cercurile politice se crede, că guvernului îi va succeda a încheia pacea cu opoziția.

Camera ajurnată va ținea Marți o ședință. Vor ajunge la discuție unele rapoarte mai mici. Reformele militare se vor pune la ordinea zilei numai după eventuala înțelegere cu opoziția.

Din România.

Ancheta incidentului de lângă Sulina. Se cunoaște incidentul petrecut acum câteva zile între mai mulți grănițeri români și ruși, lângă Sulina, cu care ocazie unul dintre grănițerii români a fost foarte grav rănit, aflându-se și astăzi în spital.

Pentru cercetarea acestui caz, s-a orânduit o anchetă, care a stabilit următoarele:

Grănițerii români Bălănoiu, fruntaș, și Duță Constantin și Andronic dela pichetul Paulica au observat pescuind în apele românești pe trei pescari ruși. Confiscându-le instrumentele de pescuit, grănițerii români au voit să ducă lotca pescarilor spre pichet. Pe când grănițerii români se îndreptau spre pichet, au fost ajunși de o barcă în care erau trei grănițeri ruși și mai mulți pescari, toți înarmați.

Grănițerii ruși au tras o salvă de foc în aer, apoi s-au apropiat de grănițerii români, cerându-le să pună în libertate pescarii ruși. Grănițerii români s-au opus, fără a face însă uz de arme. Atunci grănițerii și pescarii ruși au început să lovească pe grănițerii români cu paturile armelor și cu lopețile. Aceștia n-au răspuns nici la lovituri.

Soldatul Duță Constantin, primind mai multe lovituri puternice în cap a căzut în nesimțire. De asemenea a fost rănit și fruntașul Bălănoiu. După aceasta grănițerii ruși au luat pe pescarii prinși în apele românești și au dispărut. Grănițerii români Bălănoiu și Andronic au luat pe camaradul lor Duță Constantin și l-au așezat pe malul apei, ducându-se la pichet să raporteze.

În acest timp au venit alți grănițeri ruși, tot înarmați și găsind în nesimțire pe grănițerii români Duță Constantin, i-au mai aplicat o lovitură de pat de armă în piept, apoi s-au grăbit să fugă pe malul opus. Înapoiindu-se, grănițerii români au luat pe cel rănit și l-au transportat în stare gravă la spitalul Comisiunii europene din Sulina.

Duță Constantin are o rană adâncă în creștetul capului și alta în regiunea cefei. De asemenea are mai multe urme de lovituri puternice pe piept și pe umeri.

Adunarea generală a federației cooperativei sătești s'a ținut alaltăieri la București. La adunarea »federației«, a cărei scop este nu numai desfacerea produselor cooperativei în Capitală și în țară, ci și înzestrarea cooperativei cu mașinile și mărfurile, de cari au nevoie, au luat parte numărâși delegați din toate partidele țării. Adunarea a aprobat gestiunea anului și a descărcat consiliul de administrație de gestiunea sa. Bilanțul s'a încheiat cu 750.150 lei și 22 bani.

Știri măruntă.

D-l Felix Roussel, sosind la Paris, a adresat d-lui Dobrescu, primarul Capitalei următoarea telegramă:

Primum meum gaudium, întorcându-mă în Franța, e să adresez aleșilor Bucureștilui și tuturor compatrioților cele mai afectuoase mulțumiri pentru entuziasma primire ce mi-ați făcut și cu această ocazie să-i mai asigur încă odată de prietenia frățească a colegilor patrieni din toată inima.

Astăzi Academia Română va ține ședință publică, în care d-l Dr. G. Marinescu va ceti o comunicare despre »Aciunea tutumului și a alcoolului asupra sistemului nervos«.

ȘTIRI.

— 27 Aprilie 1912.

O donațiune pentru soc. »Petru Maior«. Din Budapesta se anunță: Societatea »Petru Maior«, a studenților români de aici, a primit alaltăieri din partea cunoscutului mecenat român Vasile Stroescu o scrisoare în care îi face cunoscut că a participat incognito la serbările jubilar ale societății și că acestea i-au făcut o impresie puternică. Drept mulțumire, el a depus la banca Albina, suma de 12.000 coroane în folosul acestei societăți.

Societatea stă la îndoială asupra identității acestei scrisori și bănuște o mistificare, căci ea n'a știut, nici n'a auzit măcar nimic despre prezența lui Stroescu la serbările ei jubilar. Scrisoarea a fost trimisă spre identificare deputaților români Vaida și Mihali, cari posedă mai multe autografe de-ale lui Stroescu. Societatea s'a mai adresat apoi și băncei »Albina«, întrebându-o dacă în adevăr a fost depusă în folosul ei vre-o sumă de bani.

La alergările de cal din Gornăuți cari au avut loc luni, cele mai importante premii au căzut de astădată în mâinile a doi ofițeri români, d-nii căpitan Grigorie Șuțu (București) și locotenent Victor Dombrowski (Botoșani). D-lui căpitan Șuțu li s'a acordat onorarea să participe la cursa pur militară de Steeplechasse a ofițerilor locali. Lupta se dase pentru premiul de onoare, conferit de asociația ofițerilor, și 1.000 lei, oferit de clubul sportiv. D. căpitan Grigorie Șuțu a parcurs distanța de 4.000 metri într'un zbor cu calul său »Cuddle«, ieșind învingătorul celui mai principale curse, cu premiul întâiu. Al treilea număr din programul alergărilor a trebuit să aducă și d-lui locotenent Victor Dombrowski un frumos succes. Cursa a fost steeple-chasse, pe o distanță de 3.200 metri. Și d-sa a bătut pe ceilalți concurenți luând premiul întâiu de 1.000 coroane. Cursa a fost făcută cu »Viforul«.

Pentru seminarul »Andreian« din Sibiu. Comitetul filial al »Fondului de teatru român« din Alba-Iulia aranjază cu concursul unui cor compoș din elevi ai Seminarului »Andreian« din Sibiu, un concert, Duminecă în 6/19 Maiu 1912 în Reduta Orășenească din loc, în cărui venit e destinat în favorul seminarului »Andreian«. Inceputul la 8 ore seara. Comitetul aranjator al concertului este următorul: Ioan Teculescu, prezident, Nicolau Cadar, cassar, Dr. Ioan Pop, secretar, și d-nii Florian Rusan, Dr. Ioan Marciac, Dr. Camil Velican, Aurel Stoica, Virgil Vlad, Ioachim Fulea, Th. Lobonțiu, Rubin Pațiuța, Dr. Al. Fodor, Dr. R. Pațiuța, Aurel Cirlea, Dr. Cornel Dărămuș, Dr. Zaharie Muntean, Dr. Cornel Muntean, Ilarie Cacovean. Prețurile de intrare: De persoană: Loc rezervat 5 coroane; Loc I 3 coroane, Loc II 2 coroane, Loc de stat 1 coroană, Galerie 2 coroane. Biletele se pot procura înalte de domnii N. Vlad, farmacist și A. Velican, comerciant în loc și seara la cassă.

Program: 1. C. Porumbescu: Marșul căntăreților. 2. F. Schubert: Noap-

tea. 3. T. Popovici: Imn la centenarul Seminarului «Andreas». 4. T. Popovici: Doina (cu solo de bariton). 5. I. Vidu: Vîno lele. 6. I. Vorobchievici: Baladă. 7. G. Dima: Hai în horă. 8. K. Zöllner: La joc. 9. G. Dirca: Vivandiera. 10. L. Gastinel: Cântecul serii (cu solo de tenor). 11. T. Popovici: Dorul înstrăinatului. Joc. Tariful de lăutari din Abrud. Programe se vor distribui seara la casă.

Acest concert, care are de țintă un scop atât de frumos, credem că va întruni întreaga societate românească din Alba-Iulia și jur.

Necrolog. Subscriși cu durere aducem la cunoștință moartea iubitelui nostru frate, afin și cosăngen *Ioan Mihalca* preot gr. cat. român, întâmplat în 7 Maiu st. n. după un morb îndelungat, în etate de 52 ani și 28 ani preoției, provăzută cu sacramintele muribunzilor. Ingroparea răposatului a avut loc în Apșa de jos în 9 Maiu.

Apșa de jos Maiu 1912. — Vasiliu Mihalca și soția; Michail Mihalca, Teodora Mihalca măritată Dr. Josif Pap și pruncii Dr. George Mihalca și pruncii ca frați și soră; Margareta Ujhelyi văd. Paul Mihalca și pruncii, Dr. Josif Pap ca afin și afin.

— Neconsolații Sever Mureșianu ca tată, Emilia ca mamă și Lucrețiu ca frate au durerea a anunța că scumpul lor *Lucrețiu* în vârstă de 21 ani a încetat din viață în ziua de 21 Aprilie 1912. Inmormântarea a avut loc Luni în 23 Aprilie v. în cimitirul Eternității din Iași.

— Cu adâncă durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și cunoscuților trecerea la vecinicie a prea scumpului și neuitatului nostru soț, tată, fiu, cumnat și unchi *Ion I. Crăciunel*, inspector de poștă, întâmplat în 9 Maiu 1912 la oarele 2 d. a. după scurtă suferință în al 49-lea an al vieții și al 16-lea an al prea fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpului nostru defunct au fost sfințite în Solnoc, Vineri în 10 Maiu la oarele 3 d. m. de unde au fost transportate și așezate spre vecinicie odihnă în cimitirul gr. or. român din Fizes.

Solnoc, Maiu 1912 — Maria Crăciunel născ. Grama ca soție, Josif Crăciunel ca tată, Elizabeta Popovici ca mătușă, văd. Maria Grama ca soacră, Amalia Grama ca mătușă, Maria Jeremie și soțul ca verii, Miș, Josif, Jonel ca copii, Victor Sciohone și soția ca nepoți, Lazar Sciohone și soția ca cumnăți Elena Bologa născ. Grama ca cumnată, Emil Bologa ca cumnat.

Cununie. D-șoara *Valeria Lavin* și d. Dr. *Ilie C. Barbul* își anunță cununia, care se va serba în 16 Maiu 1912 st. n. la 5 ore p. m. în biserică gr. cath. din Pete comit. Sătmăr.

A nviat «mortul». În comuna Zuvavica din Galiița a avut loc zilele acestea inmormântarea proprietarului *Massny*. După ce preotul a isprăvit prohodul și primii bulgări de pământ acoperiseră deja capacul sicriului, pământul de pe cociug începuse să se miște. O mare panică îi cuprinsese pe cei din jurul gropii; unii au luat-o la fugă, câțiva însă mai curajoși au ridicat cociugul din gropă și desfășurându-i capacul, au scos din sicriu pe *Massny*. După o jumătate de oră «mortul» — fără nici un ajutor din partea altuia — s'a întors acasă. Cauza că el fusese îngropat de viu se atribuie veterinarului, care, deși *Massny* fusese bolnav numai câteva zile, a constatat — în lipsa altui medic — că el e mort. Și — după ce s'a întors de pe ceea lume, unde medicul de vite îl trimisese — se vede — fără pașaport, — *Massny* îi voinic și se simte bine și pe acest tărâm.

Ofițerii și soldații vaporului «Carpatica» vor fi azi și mâine obiectul unor mari serbări în Budapesta. Căpitanul «Carpatic», *Rostron*, va fi primit azi în audiență de arhiducele *Iosif* și de ministrul *Lukacs*, care l-a invitat telefonic pe *Rostron* să viziteze Budapesta. Membrii echipei matrozilor «Carpatic», cari au sosit alaltă-eri în Budapesta pentru a lua parte la concursul de «Fotbal», s'au prezentat ieri în parlament, unde au fost binevenți de vicepreședintele camerei *Iankovich*, Matrozii au asistat apoi pe galerie la ședința camerei.

Un deputat scos cu poliția din cameră. În ședința de ieri a camerei prudențe deputatul socialist *Borchhardt* a lătrupt neconștient un orator, cu toate că a fost îndrumat la ordine în câteva rânduri. Perzându-și președintele camerei răbdarea l-a provocat pe *Borchhardt*, conform regulamentului, să părăsească ședința.

răsească ședința. *Borchhardt* se făcea însă, că nu aude nu vede. Situația devenise atât de penibilă încât președintele se văzu nevoit a intrerupe ședința și a chema în ajutor poliția, care înhățând pe *Borchhardt* l-a scos cu putere afară din cameră.

Vestitul explorator Schackleton care atinse punctul cel mai estrem al polului Sud, înaintea lui *Amundsen* — după cum se anunță din Londra — e greu bolnav. În decursul turneului cel întreprinsese exploratorul pentru a ține mai multe conferințe, o sgrăbunță, ce i se ivise pe mână și căreia nu-i dăse atenție, i-a produs inveninarea de sânge. După ultimele știri *Schackleton* se luptă cu moartea.

Expluzarea unui ziarist croat. De când banul *Cuvaj* s'a văzut stăpân atot puternic în Ban-atur croat, și-a pus ochii cu deosebire pe presă, începându-și activitatea cu aceea, că a alungat din Zagrab pe șefredactorul ziarului «Neues Tagblatt», care apoi s'a mutat în localitatea *Iesztine*, așteptând schimbarea situației. Se vede însă că *Cuvaj* nu se simțea bine numai cu atât. Alaltăeri redactorul a fost luat pe sus de doi jandarmi — în urma dispozițiilor autorității ceruale — și dus în Zagrab, unde a primit ordinul să părăsească imediat teritoriul croat și să plece la Viena, unde aparținea el. Cu toată împotrivirea, redactorul a fost deținut și în ziua următoare fost apoi legat și dat sub paza a doi jandarmi, să-l conducă spre graniță. În starea aceasta a fost dus până la graniță, de unde însă redactorul s'a înapoiat la Pesta ca aici să-și caute apărare la ziaristi contra acestui procedeu nejust.

Omor. Tăranii *Czeckárko Ferencz* și *Levasics Mihály* din comuna *Stridovár* erau de mai multă vreme în proces. *Levasics* se instăpânise pe nedrept pe o bucată de loc din moșia lui *Czeckárko*, pe care o folosisse mai mult timp, așa că în urmă, cu toată insistența păgubitelui, nu voia să-i redea proprietatea însuși pe nedrept. Din cauza aceasta *Czeckárko* l-a împrecuțat și rezultatul a fost, că și-a recăpatat proprietatea, iar *Levasics* a fost silit să plătească toate speșele procesului. Înfrînat de acest fapt, *Levasics* în drum spre casă, s-a repezit asupra lui *Czeckárko* și după ce l-a ucis cu un glonte de revolver, a voit să-i ascundă cadavrul într-o tufă. Niște trecători însă l-au observat; atunci ucigașul a căutat să fugă, dar a fost prins și arestat.

Șfânt. Tăranul *Biro Farkas* din *Radamos* suferea de mai mulți ani de alienație mintală. Într-una din zilele trecute a început să alege desulț pe stradă, strigând din răspuț: — Sunt sfânt și Dumnezeu are lipsă de sufletul meu. A pornit apoi acasă și mai înainte ca cei ce s'au luat după el, să-l poată prinde, s'a surs în pod, unde s'a spânzurat. A fost apoi luat din ștreang și până când și-a dat sufletul, a împărțit mereu binecuvântare asupra mulțimii, care se uita îngrozită la el.

Un furt îndrăzneț s'a petrecut alaltăeri la banca «Grössl» din Berlin. Un tinăr s'a prezentat la bancă și a cerut să-i schimbe o mie de mărci germane în bancnote engleze și franceze. Într-un moment, când contabilul era în țoacă cu spatele către client, acesta a pus mâna pe toți banii cari se aflau pe masă și a luat-o la fugă. A fost însă prins de poliștii cari s'au luat după el și arestat. La interogator a mărturisit, că îl cheamă *Insinger* și că e din *Lemberg*.

Greva croitorilor din Londra. Mai mulți de 12 mii croitori englezi au declarat greva, astfel că firmele cele mari nu mai pot efectui comănde. Sărmanii «gigerlii» englezi, cari erau obișnuiți să-și schimbe în fiecare săptămână hainele, își rod acum unghiile și se uită chiorăș la hainele — purtate o săptămână — «învechite». Mai neplăcut atinș greva pe ofițeri, cari în urma avansărilor din Maiu, nu-și pot pregăti nouile uniforme.

Știri mărunte. Din Viena se anunță că Maj. Sa în vara aceasta nu va mai face călătoria la *Gödöllö*, pe care o făcea de regulă în fiecare an înainte de a pleca la *Ischl*.

— Regele *Nichita* al *Muntenegru* și bolnav de câteva zile. După declarațiile medicilor starea regelui ar fi îngrijitoare.

— Inginerii francezi și turci, cari au fost trimiși pentru trasarea liniei ferate *Dunăreană-Adriatică* au fost atacați și alungați de bandele albaneze,

cari cu nici un preț nu permit construirea acestei linii.

— Vreo 150 persoane din echipajul vasului «Moolteau» au declarat greva, deoarece vaporul dispune de prea puțini matrozi instruiți la cărmuirea luntrelor de salvare.

— În *Hajduböszörmény* s'a spânzurat văduva *Lőkös Juliana* de 62 ani, fiindcă flica ei își cumpărase pe credit o mașină de cusut în preț de 180 cor. și bătrâna se îngrozise de mărimea sumei.

Aviz. Dr. *Al. Crăciunescu*, reținut de clientela din *Abbazia*, va relua anul acesta abia la începutul lunii Iunie consultațiile medicale în *Băile-Erculane* l. *Mehadia*, unde va sta până la mijlocul lui *Septemvrie* st. n.

În urma războiului — vestește o telegramă din *Milano* — numărul muncitorilor fără lucru a crescut considerabil. 40 mii de muncitori pierd vremea fără ocupație. Mizeria și numărul bolnavilor a împrăștiat cea mai mare nedrejde printre lucrători, cari în urma stagnării industriei din cauza războiului, nu-și mai pot câștiga pâinea de pe o zi pe alta.

Gancelaria advocațială a d-lui Dr. Emil Babeș, în *Budapesta* d. 1 Mai a fost mutată la *Buda: I. Kemezes ulca Nr. 4.* (lângă podul «Ferencz-József».)

Biletele pentru concertul de Miercuri seara a reuniunii noastre de cântări se vor pune în vânzare în librăria *A. Mureșianu* începând de *Luni* dimineața. Membrii reuniunii li se vor libera bilete mâine, *Sâmbătă* și *Duminecă* dela oarele 5—6 în localul casei noastre. Membrii reuniunii, cari plătesc taxa de 6 coroane, au drept la un bilet gratuit parchet I, iar membrii, cari plătesc taxa de 10 cor., au dreptul la două bilete gratuite de parchet I. Cei cari doresc în locul biletelor de parchet bilete de fotel sau balcon, plătesc diferența.

Din Brașov și Târa-Bârsei.

Dela comună. Despre decursul ședinței de alaltăeri a consiliului comunal comunicăm următoarele amănunte: Din socoteliile prezentate de oficiul silvanal al orașului Brașov rezultă, că s'a obținut un câștig curat de 200.000 cor., cu 20.507 cor. mai mult de cât s'a prevăzut în buget. — Cheltuelile avute cu asfaltarea trotoarelor orașului se urcă în total la 476.108 cor. — S'a votat câte-un adaus de 240 cor. funcționarilor orașului: *Hertel*, *F. Lurtz* și *Dr. Branovatzky*, cari n'au fost împărțâși din ajutorul statului acordat orașului Brașov pe anul 1912. În contra acestei hotărâri membrul *Dr. Mănoiu* a anunțat recurs. — La o interpeleție a d-lui *Dr. Mănoiu* în chestia inconveniențelor din cauza exercițiilor trupelor în *Poiană* primarul va răspunde în proxima ședință. — S'a prelungit concediul medicului veterinar *David Popovici* din cauze sanitare cu încă 8 săptămâni. — În chestia măsurilor de precauție cerute în contra țiganilor «bogațani», cari s'au așezat în Brașov, primarul comunică că acești țigani au părăsit orașul nostru.

Curtea cu jurați din Brașov a oșândit ieri pe primarul de țigani din *Turcheș Zaharie Bardu*, acuzat că a ucis pe locuitorul din *Satulung Ioan Moldovan*, la 6 ani închisoare ordinară.

Patru cazuri de moarte într-o familie. O groaznică lovitură a sorții a trebuit să îndure un părinte nenorocit, sergentul de gendarmerie *Robert Wild* din Brașov, care în decurs de câteva zile și-a pierdut soția și trei copii. Luni după amiază i-a încetat din viață o copilă, bolnavă de tifus, Miercuri dimineața soția, iar în aceeași zi seara un copil de 3 luni, suferind de boala englezească, și băiatul *Ferdinand* în vârstă de 2½ ani de tusă măgărească.

Circulațiunea străinilor în Brașov în luna Aprilie 1912. În luna trecută au petrecut în Brașov următorii străini: *Austria* 134, *Azia* 2, *Bulgaria* 3, *Englita* 1, *Francia* 3, *Germania* 34, *Helveția* 2, *Italia* 1, *România* 152 și din *Ungaria* 476, în total 804. Dintre aceștia au locuit în hotel *Continental* 53, *Coroana* 366, *Europa* 208, *Grand* 34, la lobi strada neagră 2, *Mielul* alb 15, *Villa Kertsch* 7, *Metropol* 6, *Pară* 7, *Predeal* 6 și în case private 100.

Aviz. Se aduce la cunoștința publică, că în 17 l. c. n. începând dela 7 până la 10 oare și 30 m. dim. se vor ținea în *Poiană* exerciții de tragere la tir.

Apollo-Bioscop. Închiderea sezonului *Lunia de Rusalii*. *Sâmbătă* și *Duminecă* în 11 și 12 Mai: Număr afară din program: «Mama Indianului», dramă socială în 2 acte, filmul lung 1000 metri. Ziar cinematografic (actualitate). *Vederi de Spania* (vedere). *Ucenicul* (humoristic, filmul lung 500 metri). *Primum pas* (humoristic). «Inselăciunea», (dramă socială în 2 acte, filmul lung 1000 metri).

În pregătire: «Șarpele fals» (dramă socială în 2 acte, filmul lung 1000 m). *Luni* nu e reprezentație).

Marți și *Miercuri* program nou.

Restaurantul Suciu. Atragem atențiunea publicului românesc asupra restaurantului *Suciu*, aflător în partea cea mai frumoasă a *Brașovului*, pe promenada de jos, aproape de centru. Restaurantul este locul de întâlnire al *Românilor din Brașov* și *Jur.* Mâncări și beuturi bune și cu prețuri ieftine.

Azi și în fiecare zi concertează în cafenea «*Drechsler* — urmaș» de aici, *Albert Roth*, solist și primăș și fratele lui *Wilhelm*, virtuos în «tărogat» cu întreaga lor capelă de muzică.

Să contribuim la fondul ziaristilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa Institutului de credit și economii «*Ardeleana*» în *Orăștie* — *Sásváros*.

Litere, arte și științe.

Epistaxis

de Doctorand *Mircea Mocanu*.

Epistaxis dela cuvântul grecesc *Επιστάξω* (a curge picătură cu picătură) este hemoragia mucoasei pituitare (nasale). Și fiindcă curgerea de sânge din nas este ceva foarte frecvent, am crezut, că fac un serviciu publicului descriind-o de aproape.

Surgerea de sânge de cele mai multe ori e fără multă importanță, durează 10—15 minute, individul perde 60—100 grame de sânge. Rareori se face pe ambele nări, de cele mai multe ori pe nara dreaptă. Adesea se întâmplă însă, că în loc să curgă sângele picătură cu picătură prin orificiul anterior al fasselor nasale prin nări, se scurge prin orificiul posterior al fasselor nasale, ajunge în laringe, esotog, stomah.

De aci se poate lesne deduce, că medicul e expus ușor a greși diagnosticul atunci, când e chemat la un astfel de bolnav. Anume bolnavul însă acest sânge ajuns astfel din nas în stomah (hemotemetete) și medicul foarte ușor e tentat să creadă, că are de-a face cu un ulcer al stomahului.

De aci o învățătură pentru cetitori, că atunci când scuipă cineva sânge nu trebuie numai decât să se gândească la tuberculoză, căci acest sânge poate deriva sau din o hemoragie nasală, sau direct din stomah. Dar aceasta n-o poate face singur bolnavul și necondiționat trebuie căutată intervenția medicului.

Există unele scurgeri de sânge pe nas, despre cari putem zice chiar, că sunt binefăcătoare mai cu seamă la persoanele mai în etate, ușurându-le durerea de cap. Alteori întâmplându-se periodic la persoane deja anemiate, la indivizi predispuși (hemofilitici) dau ameli, vârsături, paliditate exagerată, ba chiar tyneapă (perdere conștiinței). Aceste hemoragii sunt periculoase atunci când se repetă prea des și când hemostaza (oprirea sângelui) se face greu.

Cauzele epistaxisului sunt multiple. E foarte frecvent în epoca pubertății, rar la bătrânețe.

Se întâlneste foarte des la fete tinere, la cei bolnavi de inimă, de ficat și rinichi, mai departe la cei supuși la o schimbare bruscă a temperaturii sau a presiunii atmosferice. Se observă foarte des la începutul febrei tifoide, în decursul reumatismelor articulare (*Trousseau*), ba chiar constituie uneori preluđuul hemoptitiilor tuberculoase.

Alteori se ivește numai și numai în urma strănutului, sau a unei prea mari încordări corporale. Mai departe la cei diabetici e un fenomen frecvent

și destul de periculos. Afară de aceste cauze sunt aite locale, ca ulcerățiuni ale mucoasei pituitare.

Vedem și aici prin urmare mai multe cauze producând același efect. Și deci e așa de natural, ca tratamentul acestei boale să fie variat, după cauza, care produce epistaxisul. Avem de-a face cu un epistaxis cardiac, diabetic, nefritic, hemofilitic, tific sau tific, trebuie făcut mai întâiu tratamentul boalei de inimă, a diabetului, a boalei de rinichi, a hemofilitiei, a febrei tifoide, a tuberculozei, etc. Aceasta e tratamentul general al bolilor mai sus amintite, dar trebuie făcut și cel local. Și adesea acesta este suficient în majoritatea cazurilor. Tratamentul local al epistaxisului se face în modul următor.

Marele patologist francez *Dienlafois* recomandă, ca prim mijloc apă caldă injectată în nări, profesorul german *Strümpell* apa rece. Dar acestea și așa nu sunt mai nici-odată suficiente pentru oprirea sângelui și trebuie să facem tamponamentul. Ne mai uităm în oglindă bine, ca să ne putem da seamă de focarul de hemoragie al mucoasei natale. Și apăsăm o bucățică de vată pe acest loc. Cu atât mai bine, dacă avem la dispoziție puțină vată iodoformizată sau muată în perclurur de fer, cari au proprietăți hemostatice importante. În cazul de ulcerățiuni ale mucoasei canterisațiunile, cu *Nitrat* de argint constituiesc un excelent tratament.

În alte cazuri rebele se întrebuintează injecțiuni cu ergotină, injecțiuni de ser, transfusie de sânge chiar, dar astea sunt lucruri, cari și așa numai medicul le poate face și de aceea nici nu le mai descriu.

Trebuie însă să atrag atențiunea acelor, cari sufer de astfel de scurgeri de sânge pe nas, să se lase a fi bine cercetați de medic, ca nu cumva să curgă sângele și prin orificiul posterior al fasselor natale de aci înfaringe, apoi în stomac.

Bolnavii de multe-ori nici nu observă acest fel de curgeri pe cari nu le poate opri decât medicul prin așa zisul tamponament posterior.

Se introduce o sondă de cauciuc în nas și de aci prin meotul inferior scoatem sonda de-asupra vălului palatin în partea posterioară a gurei. Prin ajutorul unui fir legăm o bucățică de vată de sondă și tragem sonda înapoi. Vata noastră va coperi de sigur focarul de hemoragie. Dar asta n'o poate face, iarăși, decât numai medicul.

Deci ce învățătură practică și ca încheiere vom spune următoarele.

Aceia, cari sunt predispuși la hemoragiile nasale, să-și reție strănuturile prea dese și să nu întrebuinteze prea dur batista. Primul lucru, ce e de făcut, în epistaxis când n'avem altceva la dispoziție, e ca să ținem batista li-niștit la nas, stând cu tot corpul în poziție orizontală. Se va forma un cheag, care împedecă curgerea mai departe a sângelui.

Când însă epistaxisul se repetă prea des și ne simțim slăbiți din cauza lui, trebuie să cerem sfatul medicului.

ULTIME ȘTIRI.

București, 10 Aprilie. Direcțiunea serviciului maritim român a fost informată telegrafic din *Constantinopol*, că *Dardanelele* vor rămâne închise probabil încă vreo zece zile.

Constantinopol, 10 Aprilie. Numărul trupelor turcești pe insula *Rodos* este de 5000, dintre cari 3000 trupe regulate iar 2000 indigeni înarmați. Comandantul trupelor este *Resid-bașa*.

Roma, 10 Aprilie. Agenția Ștefanescu desminte știrile, că o parte a flotei italiene s'ar afla în fața insulei *Lemnos*.

Proprietar: *Tip. A. Mureșianu: Branisce & Comp*
Redactor responsabil: *Ioan Brolea*.

FRAȚII SIMAY, Brașov Târgul grâului 3.

Proprietari Emil Bologa și soții

Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni.
Stofe, Mătăsării, Confecțiuni, Bluze și rufărie solidă pentru trusouri.
Serviciu prompt și prețuri moderate. Nr. 104—10

130 Filiale proprii
in țară și străinătate
RANGUL PRIM

**Elegant
valorose**

GHETE-TURUL

TURUL, Fabrică de ghete societ. pe
acțiuni în
Timișoara.

Cea mai mare fabrică a monarhiei
Prăvălie:
**Brașov, Strada Porții
Nr. 8.**

Stabilimentul de hidroterapie din Brașov

instalat pe lângă băile de aburi ale Eforiei școlare române
gr. or. s'a deschis la 1 Maiu st. n.

Stabilimentul este aranjat conform cerințelor timpului modern și provăzut cu aparatele de cură cele mai perfecte.

Există două secții separate: una pentru domni și alta pentru doamne.

Stabilimentul este condus de d-l Dr. G. Băulescu și bolnavii fac cura cu apă în mod sistematic și rațional, după prescripția medicului dirigent

D-l Dr. Băulescu dă consultațiuni în stabiliment în fiecare zi dimineața dela oarele 7—9 și după amiazi dela 4—5.

Eforia școlărilor centrale gr. or.
române din Brassó.

Administrația băilor.

Văpsitoria artistică de lux și curățirea hemică

G. SOLINGER Succesori.

Str. Spitalului 64, vis-à-vis cu Hotel Coroană,

se recomandă pentru toate lucrările ce cade în branșa aceasta. Curățire hemică de garderobe de dame și domni, în mătase, lână, bumbac, întindere modernă de perdele pe cadre patent etc. Costume de bărbați se curăță hemic și reparază în atenție.

NOVITATE! lici propriu ca nouă. **NOVITATE!**

— PENE DE STRUȚ —

se curăță sau vopsește în colori moderne și leagă cu preț ieftin în Pleureuse. Rochi de dame, haine bărbătești se zugrăvește în colori moderne, asemenea stoffe de mobile, perdele de lână, draperi etc. Negru pentru jeli la dorință se execută în 48 ore.

Onor. muștri vor lifiera lucrări ireproșabile. Rog de sprijin

G. SOLINGER succesor, Str. Spitalului 64 vis-à-vis de Hotel Coroană.

Fabrică de granit syenit, marmoră și sculptorie de piatră

NAGY JÓZSEF,

Brașov, Strada Fântânii Nr. 50.

Execută lucrări de zidiri, monumente, mausolee în orice stil. Liferază mobile de marmoră. Prelucreează petri de mormânt în loc și provincie. Instalează modern mașini cu preț ieftin. Filiale în Székelyudvarhely și Segesvár. Marmoră proprie, cariere de var și trahit.

Din bogatul meu magazin de monumento vând en gros și detail, trimit celor de branja mea bucăți singuratică cu prețul fabricice,

!! Medicament de un efect fără pereche contra boalelor colice la cai !!

Invenție senzațională!

Patentat cu
Nr. 3956.

ANTICOL.

Scutit d lege
Nr. 141.

Medicament de un efect fără pereche contra boalelor colice la cai. Cu medicamentul **ANTICOL** esperențele de doi ani care s'a făcut la reg. I. de husari sau verificat adevărindu-să că nu există un medicament care să sisteze mai curând și mai sigur colica, căci în fiecare cas după o singură doză boala a încetat cu desăvârșire. O dosă care conține 2 porțiuni de **ANTICOL** costă 4 cor., 4 doze 8 cor., 6 doze 12 coroane

Se poate comanda la inventator:

Laboratoriul de „ANTICOL“.

Mayer Ignáz veterinar suprem reg. Brașov.

Reg. I. c. r. de husari

Recunoștință

Subsemnatul am găsit că medicamentul inventat și compus de Mayer Ignáz veterinar suprem de cerc reg. în contra îmbolnăvirilor de coleră, este folositor, aplicându-l atât la cai mei proprii cât și la cai regim. și obținând rezultate surprinzătoare. De aceea atât pentru efectul său sigur și rapid cât și pentru forma sa ușoară de manipulat, îl recomand cu toata căldură

Littke, colonel m. p.

Ca întregire a recunoștinței de mai sus, îmi au libertatea a publica scrisorile recente de recunoștință pe care le am în mână despre efectul cu succes al anticolului. Broșura care conține multe scrisori de recunoștință o pun cu plăcere gratuit la dispoziția amatorilor.

!! Medicament de un efect fără pereche contra boalelor colice la cai !!

Strada Porții Nr. 51.

Nu scăpați ocazia!

Pentru sărbătorile de Paști, Rusali, sezonul de vară, a Vă aprovizionat cu haine de dame și bărbați dela firma

Frații Fischer
Brașov, Strada Porții Nr. 51.

Se pot cumpăra cele mai frumoase, moderne perde-
iuri de dame dela 14 coroane în sus.
Pardesiuri elegante de fetițe 10 " " "
Pardesiu fin modern de bărbați Raglan 20 " " "
Costume moderne 18 " " "
Costume pentru băieți 12 " " "
Costume pentru copii 4 " " "

Atragem atenția On. public asupra firmei.

1663—50.

Strada Porții Nr. 51.

Prăvălie nouă de mobile de fier.

Am oncare a aduce on. publicului din Brașov și jur că în str. Furculiței de jus am deschis o prăvălie de mobile de fier, care le vând cu prețuri de fabrică.

Asortiment mare în coșuri de călătorie și în mobile împletite pentru grădină.

Rog prin prezență a cerceta prăvălia mea.

Cu toată stima:

BAJOR LAJOS.

Persoanele care se bucură de credit, li se fac condiții de plată favorabilă.

Brassóvármegye allapánjától.

Szám: 4362/912.

Hirdetmény.

Brassóvármegye 1911 évi öszes zárszámadásai az állandó választmánynak folyó évi május hó 6-án tartott ülésében történt tárgyalása után az 1886 évi XXI. tc. 17 §-a értelmében 15 napon át közzhírre tétetnek.

Erről a vármegye közönségét oly megjegyzéssel értesitem, hogy a zárszámadások a jelzett határidőben a vármegye tanácskozásai ülésTERMÉBEN a hivatalos órák alatt betekintheők és a netalán azok ellen fi lmerülő észrevételek nálam szóval, vagy írásban bejelentendők.

Brassó, 1912 május hó 7-én.

Jekelius allapán.

G. EITEL

cea mai veche fabrică de săpun și luminări — din Brașov. —

Fabricație de săpun curat, neutral, veritabil numai cu coroaună, toate specialitățile de săpunuri de toaletă, calitate superioară și curată, cu preț foarte ieftin. Specialități de apă de Colonia, săpunuri de migdale.

TELMANN BÉLA

salon de modă. Brașov, piața Francisc Iosif, Colțul dela Târgul cailor, deasupra mag. Scherg. etj I.

Confecționează cu lucrători de rangul prim din stoffe moderne

haine bărbătești

Mantale engleze de dame și costume.

Comandă din provincie se eșecută cu garanție, fără probă și defect

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public că proiectatul institut de bani „Români“ cu începere dela 1 Aprilie 1912 n. și-a început activitatea sub numirea de

„Brancoveana“

institut de credit și economii, societate pe acții în Zărnești.

Capitalul societar e de 80.000 coroane.

Totodată aducem la cunoștință că institutul nostru să ocupe și respective se va ocupa succesiv cu următoarele operațiuni:

a). Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depunere sau în cont-curent pe lângă interesele ce le va stabili din când în când direcțiunea.

b). Acoardă împrumuturi pe obligațiuni pe lângă caventi or asigurare ipotecară.

c). Acoardă împrumuturi pe amortizare.

d). escomptează cambii, efecte și pretenziuni sigura.

e). Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte.

f). Acoardă credite cambiale și de cont-curent cu acoperire ipotecară, amanetare de efecte, monete, mărfuri, produse și alte valori.

g). Cumpără și vinde efecte, monete, mărfuri și alte produse.

h). Primește în deposit efecte, produse și alte valori.

i). Cumpără și vinde, arăndează și esarândează imobile și mijlocește astfel de afaceri.

l). Inițiază, mijlocește și înființează pe teritorul său de operațiuni reuniuni de interes economic ca d. e. reuniuni pentru asigurarea vitelor, pentru valorizare de produse, exploatare de păduri și lăptării.

m). Ingrijeste afaceri de comisiune și de tot felul de afaceri de bancă.

n). Sprijinește înființarea reuniunilor de credit sătești.

Notăm că conform statutelor cel puțin 10% din venitul curent sunt destinate pentru scopuri culturale și de binefacere.

Zărnești la 21 Aprilie 1912.

Direcțiunea.

Avis!

Recomand on., public

Magazinul meu cu ciasornice

din Strada neagră 24, modern aranjat cu diferite ciasornice. Mare asortiment de pendiculare. Prețuri foarte ieftine.

Reparatură ce cad în branșa mea, le execut cu preț ieftin și garantez.

Tot odată fac cunoscut, că ciasornicile reparate ce s'affă la mine de un an, cu finea lunei Mai le vând cu prețul reparaturii.

Cu toată stima

1—26.

Wilh. Kammer

Pentru a confecționa ori și ce

Haine bărbătești

după cea mai nouă croială și fason se recomandă

Siegfried J. Schlosser
croitor bărbătesc

Brașov, Strada Orfanilor 9.

Serviciu recl.